

Provinciale Staten van Zeeland

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Hedwigepolder (Natuurpakket Westerschelde, NPW)	52739		

Middelburg, 2 februari 2022

Geachte Staten,

In de commissie Ruimte van 28 januari jl. is in het kader van de voortgangsrapportage NPW een mededeling gedaan over het plan en bijbehorende planning van de aannemer voor de laatste fase van het Hedwige-Prosperproject. Om u een goed en helder beeld te geven over de precieze inhoud van dit plan en bijbehorende planning, is in overleg met de agendacommissie een veldbezoek ingepland op 25 februari a.s..

Naar aanleiding van de mededeling zijn verschillende aanvullende vragen gesteld en zorgen geuit. Vooruitlopend op dit bezoek informeren wij u hierbij alvast over de belangrijkste informatie voor wat betreft de projectplanning en de aandacht voor PFAS bij een zorgvuldige uitvoering van de laatste projectfase.

Feitelijke informatie projectplanning

De werken rondom de Hedwigepolder worden uitgevoerd in opdracht van de Vlaamse Waterweg NV. Het contract met de aannemer bepaalde dat uiterlijk half oktober 2021 de keuze gemaakt moest worden om de grond die vrijkomt bij het afgraven van de Scheldedijken af te voeren of te hergebruiken in de panoramaheuvel. Omdat de omgevingsvergunning voor de panoramaheuvel op dat moment definitief was, heeft de Vlaamse Waterweg aan de aannemer laten weten dat de grond hergebruikt kan worden in de panoramaheuvel. De aannemer heeft vervolgens, conform het bestek, een plan van aanpak voor het afgraven van de huidige kering met planning aangeboden aan de Vlaamse Waterweg.

De planning¹ van het project ziet er nu als volgt uit:

- Het project is gestart in 2019; de aannemer heeft volgens het contract een maximale uitloop gekregen tot voorjaar 2024 (gebaseerd op 1000 werkbare dagen)
- Verwachte afronding van het gehele project is nu medio 2023; in de voortgangsrapportage NPW is dit al eerder benoemd.
- Verwachting eb en vloed terug in polder najaar 2022, afhankelijk van:
 - o toets en goedkeuring nieuwe primaire kering door het waterschap;
 - o monitoring PFAS-waarden;
 - o voortgang in de overige werken, zoals het afgraven van de buitendijkse schorren;
 - o afrondende werkzaamheden in de Prosperpolder;
 - o weersomstandigheden (deze bepalen de daadwerkelijke inzet van de werkbare dagen).

Volgens deze planning komt het water enkele maanden eerder in het gebied, namelijk niet begin 2023, maar eind 2022. Redenen zijn dat de grond uit de dijk niet afgevoerd hoeft te worden vanwege toepassing in de panoramaheuvel en dat het aantal werkbare dagen hoog is geweest (gunstige weersomstandigheden).

¹ Dit is de huidige planning. Of deze behaald wordt is afhankelijk van de projectomstandigheden.

De rol van de Provincie in het Hedwige-Prosperproject

Het Natuurpakket Westerschelde, waarvan het Hedwige-Prosperproject onderdeel is, wordt in opdracht van het Rijk uitgevoerd. Volgens het Verdrag tussen het Rijk en het Vlaams Gewest voert Vlaanderen het project uit. De Vlaamse Waterweg NV heeft hiervoor de opdracht gegeven aan een aannemerscombinatie. Als Provincie hebben we zorggedragen voor de voorbereiding van het project. Tijdens de uitvoering hebben we een begeleidende en toezichhoudende rol. De Vlaamse Waterweg stuurt de werken aan en informeert ons. Wij houden contact met de omgeving en de bevoegde gezagen (omgevingsmanagement). In onze contacten met de Vlaamse Waterweg en andere betrokken partijen is er uiteraard, gezien de actualiteiten, bijzondere aandacht voor PFAS.

Zorgen over de waterkwaliteit

Velen, ook de Provincie, maken zich zorgen over de risico's van PFAS in het Scheldewater voor mensen, dieren en het milieu. De verontreinigingen stemmen tot zorg. We maken ons hard voor een schonere Westerschelde door het verminderen van PFAS-lozingen en werken aan het opbouwen van meer kennis over de effecten van PFAS op mensen, dieren en het milieu. Dat doen we samen met het Rijk (ministeries IenW, LNV, VWS, RWS, RIVM) en experts.

De focus in de media en de politiek is behalve op PFAS in de Westerschelde eveneens sterk gericht op het Hedwige-Prosperproject. De kern van de reacties is: we maken ons zorgen over het afgraven van de dijk en het dan binnenlaten van Scheldewater, omdat we nog te weinig weten over de gevolgen van PFAS. Er zijn zorgen over de mogelijk negatieve effecten.

In het Hedwige-Prosperproject staan zorgvuldigheid en veiligheid voorop. Dit vertalen we in een actieve begeleiding van het project waarbij een gerichte focus is op PFAS-verontreiniging. Zo wordt concreet de grond van de schorren voor de Hedwigepolder, voor zover die PFAS-normen overschrijdt, afgevoerd naar het Rijksdepot in het Hollands Diep. Daarnaast ziet het bevoegd gezag (ministerie IenW / Rijkswaterstaat) toe op de Vlaamse Waterweg en bewaakt dat het project binnen wet- en regelgeving uitgevoerd wordt (zie de Kamerbrieven van 5 oktober en 16 november).

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het water, dat in- en uitstroomt, en de bodem die gevormd wordt door het zogenaamde zwevend stof in het water. Dit zwevend stof slaat neer en bepaalt daarmee de kwaliteit van de waterbodem, die op dat moment onderdeel is van het Westerscheldegebied en geen polder meer is. De gehalten PFAS in het zwevend stof blijven binnen de zorgplichtbepaling uit de Waterwet en het Handelingskader. Daarom heeft IenW aangegeven dat het project doorgang kan vinden.

Deltares geeft in de notitie van november jl. aan dat nieuwe natuurgebieden (minimaal) dezelfde natuurkwaliteit en ontwikkelingsmogelijkheden zullen hebben als bestaande natuur in de Westerschelde die is ontstaan door opslibbing. Het huidige slib dat zich afzet in de nieuwe natuurgebieden heeft een betere kwaliteit dan het slib dat in het verleden is afgezet. Er zijn PFAS-maatregelen aangekondigd om de waterkwaliteit te verbeteren. De dalende trend zal zich dus, zoals het er nu uitziet, doorzetten.

Het sedimentatieproces, waardoor de bodem in het nieuwe natuurgebied gevormd wordt, is een decennialang proces waarbij de laagjes steeds gevormd worden door het zwevend stof dat op dat moment in het water aanwezig is. De beste indicatie voor de kwaliteit van de nieuwe waterbodem in het Hedwige-Prosperproject, vormen de resultaten van metingen in zwevend stof. Deze zwevend stofdeeltjes zullen immers bezinken. Het zijn dan ook die metingen die worden gehanteerd bij het bepalen wat de verwachte kwaliteit van de waterbodem wordt. De PFAS-concentraties in zwevend stof zijn hoger dan de concentraties die zich op dit moment op de bodem van de Hedwigepolder bevinden, maar zijn niet dusdanig hoog dat deze in strijd zijn met de zorgplichtbepaling uit de Waterwet (zie brief minister IenW aan de Kamer d.d. 16 november).

In de afgelopen maanden is veel aandacht gevraagd bij diverse instanties voor mogelijke gezondheidseffecten van PFAS voor mensen. Uit de gekregen informatie blijkt dat PFAS met name door voedsel en drinken in het lichaam komt. Tenzij het de directe omgeving van een zwaar vervuilde locatie betreft, zoals de directe omgeving van 3M, worden andere manieren van blootstelling niet waarschijnlijk gevonden. Experts benoemen bijvoorbeeld wandelen en fietsen langs de Westerschelde of wonen in de directe omgeving van de Westerschelde niet direct als risico. Dat is reden waarom onderzoek tot nu toe is geconcentreerd op eten uit de Westerschelde en zwemmen. Daarmee wordt bepaald of adviezen aan inwoners moeten worden gegeven over hoe gezondheidsrisico's in de

toekomst vermeden kunnen worden. Die adviezen zullen net zoals voor andere delen van het Westerscheldegebied, ook voor het Hedwige-Prospergebied gaan gelden.

Wat doen we als Provincie

- We gaan door met een actieve (kritische) begeleiding van het Hedwige-Prosperproject en houden de ontwikkelingen rond PFAS goed in de gaten, zowel in het project als in de omgeving van het project.
- We doen extra onderzoek (Deltares) en monitoring (boringen en monsters). We gaan o.a. extra slibmonsters in de Westerschelde nemen nabij het projectgebied om te checken of nieuw sediment dat zich naar verwachting in het Hedwigegebied gaat vormen, in lijn is met de metingen op zwevend stof.
- We blijven samen met de bevoegde gezagen goed in de gaten houden dat de werkzaamheden aan de dijken binnen wet- en regelgeving worden uitgevoerd.
- We zorgen in overleg met de Vlaamse Waterweg dat ouder vervuild slib uit de Scheldeschorren niet in het Hedwigegebied kan sedimenteren.
- We houden u actief op de hoogte en communiceren zorgvuldig met de omgeving.
- We zetten ons in voor een schonere Westerschelde, waarvan ook het Hedwige-Prospergebied zal profiteren. Dit doen we door de dialoog met Vlaanderen om PFAS-lozingen te verminderen, druk op de Internationale Schelde Commissie op afspraken over terugdringen van verontreinigingen in het Scheldegebied en steun voor het initiatief van Nederland samen met enkele landen voor een Europees verbod op niet essentiële PFAS-productie.

Tot slot

Inmiddels zijn ook schriftelijke vragen ingediend. Deze zullen wij op korte termijn beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.